

Rune Fardal, studerer psykologi

Personlighetsforstyrrelser med hovedvekt på narsissistisk problematikk i relasjon til barn
<http://www.sakkyndig.com> mail: rune@fardal.no

Til barnets eller systemets beste?

19.2.2013, Oppdatert 19.2.2013

Utskrift : <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/system.pdf>

27.6.2008 skriver aftenposten om en far som får medhold i høyesterett om at han skal ha samvær med sin datter. Han trodde med det at han skulle få være far for sitt barn. [<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/article2510281.ece>]

Dessverre skulle det ikke gå slik. Moren saboterer enhver kontakt mellom far og barnet. Dette er ikke et spesielt tilfelle, det er hverdagen for 1000-vis av barn. Bostedsforeldre som saboterer barnets kontakt med samværforelder. Både menn og kvinner saboterer slik kontakt, selv om kvinner er i klart flertall i slike saker.

I Bergen sitter en far som knapt har sett sin datter fordi hans ex i årevis har sabotert baretts samvær med sin far. 14 rettsaker har gitt ham samvær, mor er dømt til tvangsbot, men slipper betale fordi hun påstår barnet "ikke vil til far"! Sakkyndige som snakker med barnet forteller om et barn som savner sin far og som går fullstendig i lås når det blir spurt om hva som hindrer det i å se sin far. Det kommer frem at mor skremmer og truer barnet med selvmord om det besøker sin far! Mor manipulerer barnevernet og får dem til å vitne for seg at barnet har sagt at det ikke vil til sin far! Mor er diagnostisert med en alvorlig psykisk lidelse, domstolene gir henne gang på gang omsorgsretten... bygget på tidligere kjennelser. Den ene gale avgjørelsen blir grunnlag for neste. INGEN spør : Hvordan har det gått med barnet?

Forskning gjennom mange år viser meget klart at i slike konflikter er det ofte snakk om alvorlig psykopatologi hos slike saboterende foreldre. Det ligger i slike sakers natur at en slik forelder har et behov for barnet som ikke er sunt for barnet. Psykolog Raundalen stiller i sitt utvalg spørsmål ved det biologiske prinsipp og snakker om "utviklingsfremmende tilknytning" i NOU 2012:5. [<http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/nouer/2012/nou-2012-5.html?id=671400>]

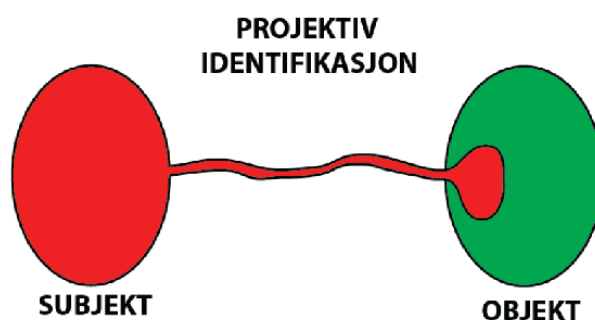
Vel og bra at man vektlegger de forhold ved omsorg som er utviklingsfremmende for barn. Saker som de over nevnte derimot fremstår som tragedier for barn. De er alt annet enn utviklingsfremmende. Allikevel får slike foreldre fortsette. "Barnet har bodd så lenge med mor"... status quo må vite!

Problemet er dessverre i dag som den gang at de etater og fagfolk man forventer skal sørge for **barnets beste** i et *utviklingsfremmende perspektiv*, ikke har verken kunnskap om eller evne til å forstå og gripe inn i slike saker.

Det som svært ofte preger slike saboterings og bortføringsaker er at den saboterende forelder har alvorlig personlighetsforstyrrende trekk eller det man tidligere kalte karakterforankrede problemer. De har åpenbart udekte behov som de bruker barnet for å dekke. Dette er alvorlig narsissistisk problematikk. Slike barn blir skadet for livet fordi deres *Selv*, deres identitet og personlighet blir alvorlig skadet og forstyrret. De utvikler strategier som blir svært ødeleggende for deres livskvalitet. Utad kan slike barn fremstå som svært velfungerende, men så snart de opplever stress, rakner fasaden fullstendig. Det låser seg.

Den forstyrrede voksenes egen manglende identitetsgrense, blir gjennom sosial arv overført på barnet slik at barnet utvikler de samme problemer med å skille egen identitet og Selv fra andres. "Meg" blir en union av "jeg" og deler av "deg". Slike voksne investerer og projiserer ofte deler av sitt eget Selv i barnet fordi de ikke klarer identifisere seg med disse sider av eget Selv, i seg selv. Gjennom psykologiske prosesser som **projektiv identifikasjon** forholder slike foreldre seg til de uholdbare sider ved seg selv, ved at disse oppfattes være i barnet. Men de kan også projisere egne positive sider som de ikke klarer identifisere seg med disse i seg selv, fordi selvfølelsen er ødelagt.

Vi sier de identifiserer seg med seg med deler av seg selv, i barnet. Ofte ser man at barnet fyller en speilende funksjon for slike foreldre. Derfor blir deres behov av rigid art, derfor fremstår samvær med sin andre forelder som en trussel mot slike syke foreldres selvbilde og identitet.

Det er ikke vanskelig å forstå at det for slike forstyrrede foreldre, vil oppfattes svært truende at barnets samværsforelder og barnet selv, vil ha tid sammen. En slik for barnets viktig kvalitetstid med sin samværsforelder er viktig for barnets utvikling, men oppfattes som en direkte trussel mot slike ofte paranoide bostedsforeldre. Deres

egosentriske holdninger gjør at de ikke ser barnas behov, fordi barnet oppfattes som en del av dem selv, og dermed ikke som barnets behov men som deres eget behov.

For dem er det ikke bare barnet som besøker sin far, de synes også oppleve at de deler av dem selv de har projisert over i barnet trues. Slike foreldre bruker barnet for å speile seg i, for å bekrefte deres egne udekte behov for mestring og fungering. Uten barnet ingen bekreftende speiling på egen mestring! I denne dynamikken ligger også hat og misunnelsesbehov, som en slik sabotering synes kompensere for.

Det er ikke vanskelig å forstå at relasjoner mellom slike forstyrrede foreldre og barnet blir klebrig, parasittære og avhengig i formen. Barnet blir den voksnes sykepleier. Ofte ser man at slike foreldre selv har et usunt avhengighetsforhold til *sine* foreldre. Man ser vansker med å fatte beslutninger, noe de aldri har lært fordi de selv er oppdratt til å være avhengige av sine foreldre, slik de nå gjør sine barn avhengige av seg selv. Denne usunne relasjonen lærer de så sine egne barn opp i og dermed går disse problemer i sosial arv. Desperasjonen og rigiditeten rundt slike foreldres adferd er ikke vanskelig å avsløre om man vil. Det som er vanskelig er å få en sakkyndig eller barnevern eller en dommer til å forstå at dette er svært skadelig adferd for et barn å vokse opp med!

[G]ood people are rarely suspicious: they cannot imagine others doing the things they themselves are incapable of doing; usually they accept the undramatic solution as the correct one, and let matters rest there. Then too, the normal are inclined to visualize the [psychopath] as one who's as monstrous in appearance as he is in mind, which is about as far from the truth as one could well get. . . . These monsters of real life usually looked and behaved in a more normal manner than their actually normal brothers and sisters; they presented a more convincing picture of virtue than virtue presented of itself—just as the wax rosebud or the plastic peach seemed more perfect to the eye, more what the mind thought a rosebud or a peach should be, than the imperfect original from which it had been modelled.

—William March, *The Bad Seed*

Korte observasjoner av slike foreldre vil alltid gi et bilde av en tilsynelatende tilnærmet perfekt omsorgssituasjon. Nesten som å være på teater. Fasaden til slike er ofte så perfekt at den som observerer ikke kan forstå at den andre forelder har grunnlag til å bekymre seg. Slike forstyrrede foreldre har et nettverk av naive medhjelpere som understøtter deres tilsynelatende "over gjennomsnitt omsorg". Problemet er bare at disse komparanter bare har sett glansbildeutgaven av "omsorgen". Ofte ender den normale forelder opp med å bli sett på som den konfliktdrivende i slike saker, fordi de beskrivelser denne både gir og dokumenterer aldri blir observert når fagfolk skal gjøre sine observasjoner. Barna derimot opplever dette daglig, men forstår ikke at det de utsettes for er skadelig.

Dessverre er kunnskapen om narsissistisk forstyrrede mennesker svært mangelfull. Den ytre skinnende falske fasaden blander observatøren. Men, som rammen over viser, slike ser og opptre mer normalt en den normale selv. Det er først når de utsettes for stress at man ser strategiene blir avvikende.

Hva de ser er hva de tror barnet utsettes for. Observatørene ser ikke truslene om den voksnes selvmord om ikke barnet viser seg fra sin beste side, om ikke barnet gir uttrykk for å ville bo med sin forstyrrede forelder. Barn er lojale, trusler mot deres tilknytning gjør dem til enkle ofre for slike manipulative syke foreldre. De lyster den forstyrrede forelder og blir sakte men sikkert formet i dennes lys. Alle barn knytter seg til en forelder, også til en forstyrret voldelig forelder, men tilknytningskvaliteten blir negativ.

Barn som uten grunn begynner hate samværsforelderen, barn som uten grunn holder avstand til samværsforelderen eller barn som nærmest febrilsk dikter opp mer eller mindre rasjonelle grunner for ikke å ha samvær med den normale forelder er det man kaller foreldrefiendtliggjøring (PAS). En slik adferd er overlevelsestrategier barnet utvikler i en relasjon til slike forstyrrede foreldre. Det strider mot barnets natur og vil skade dets identitetsutvikling. Det er ikke normalt for et barn som har hatt en god relasjon til den ene forelder og plutselig skape avstand til denne forelder. Dessverre avsløres ikke slike ødeleggelser av barnet på korte observasjoner eller samtaler med slike foreldre og barn.

Denne typen saker finnes det mange av. I Kvamsaken ser vi nøyaktig det samme mønster. Helt fra barnet ble født i 1999 saboterte moren samvær barnet ihht avtaler og dommer skulle ha med sin far. Se oversikt her:

ÅR	Avtalt	Faktisk	Sabotert
1999	108	27	81
2000	148	101	47
2001	116	134	0
2002	115	85	30
2003	68	65	3
2004	81	72	9
2005	92	92	0
2006	65	62	3
2007	104	92	12
2008	119	110	9
2009	110	81	29
2010	103	43	60
2011	113	69	44
2012	111	57	54
2013	8	0	8
SUM:	1474	1090	402

Etter hvert blir mor idømt tvangsbøt i 2011, men saboteringen fortsetter. Da far så sender krav til namsmann om at mor har sabotert samvær viser det seg at hun slipper betale nærmere 100.000 i tvangsbøter fordi hun nå plutselig påstår barnet *ikke vil til sin far*. Mor spiller på offerrollen.

Sakkyndige som snakker med barnet beskriver et barn som sitter og gråter og savner sin far! Et barn som fullstendig går i lås når vanskelige temaer blir brakt på banen. Når far tar kontakt med barnet og spør om det kommer til samvær opplever han at barnet nærmest febrilsk leter etter grunner til å ikke komme. Skal spille fotball, skal på fest, skal på besøk, er opptatt osv. Kontroll viser at det verken er fotballkamp eller fester.

I prosesskriv påstår mor at barnet ikke vil, i samtale med sakkyndig fremstiller mor seg som om hun har gjort "alt" for å få barnet på samvær! Dobbeltkommunikasjonen så tydelig for personlighetsforstyrrede er lett synlig. Og hun har fremvist dette skuespillet når barnevernet har vært til stede. Dermed kan barnevernet bekrefte at mor har gjort "alt" for å få til samvær. Barnevernet viser sjelden kompetanse på dette kompliserte felt.

Det de ikke ser er hva barnet utsettes for av press i forkant av slike skuespill. Et barn som utsettes for trusler om selvmord fra sin mor, vil i en setting der eksterne observatører er til stede gi det svar de vet sin mor krever av dem, selv om det på overflaten ser ut som om mor prøver få dem til å dra på samvær. Når den sakkyndige så uten mor til stede snakker med barnet, beskriver barnet savn til sin far. Barnet gir klart uttrykk for å være glad i sin far. I saken finnes ingen beskrivelser av konflikt mellom barnet og far.

Typisk ser man hvordan bostedsforelderens støttespillere søker hjelpe å hindre barnet kontakt med samværsforelder. For en dommer fremstår det som om barnet ikke vil på samvær og de underbygger slike oppfatninger nettopp med de komparenter omsorgsforelder viser til. Komparenter som kun har sett mors isenesatte skuespill.

Det er svært alvorlig at fagfolk ikke har kunnskap om denne typen manipulative foreldre, for det ødelegger barns utvikling og skaper senere alvorlige problemer når slike barn selv blir voksne i egne forhold. Da er de lært opp til en avhengighet av sin syke forelder, noe som igjen raskt fører til psykisk sykdom, depresjoner og nye ødelagte forhold.

Kunnskapen om slike manipulative foreldre finnes, men det synes være en betydelig barriere til å ta den i bruk. I Kvamsaken nevnt over har det vært 14 rettsaker/kjennelser, der barnets situasjon blir verre for hver ny rettsak! Det synes være en uvilje til å konfrontere slike manipulative foreldre. Likeledes synes den ene dommer bygge på den foregående uten å gjøre noen selvstendig vurdering av kvaliteten på de foregående avgjørelser. Fikk barnet det bedre? Ble det ro i saken?

I Kvamsaken har barnet nå mistet all kontakt med sin far. Det har som følge av det kroniske stress det har vært utsatt for av sin mor utviklet diabetes¹, immunsystemet har brutt sammen. Utad fremstår moren som oppofrende for barnets kroniske sykdom, hun selv bærer et stort ansvar for er påført barnet.

Det blir som psykiater Finn Skårderud beskriver i *Uro*, 2002, s. 187:

Den narsissistiske benektelsen av avhengigheten av de andre kan bli ødeleggelsen av de andre. Han samlet på ofre. Hans omsorg for ofrene gav ham – iallfall for en stund – en følelse av å være en svært betydningsfull menneske. Selvpoptattheten kan anta sykelige dimensjoner. En slik patologisk narsissisme er en del a kjernen i det som kalles psykopati. Fantasien om egen storhet er en del av bildet.

Det blir dessverre så alt for ofte så alt for tydelig at når konflikter blir komplekse så blir systemet så alt for opptatt av å beskytte seg selv fra sine feilvurderinger og overgrep, mens de fullstendig overser barnets beste.